

INTERNETNI HOZIRGI KUNDAGI O'RNI VA INSON ONGIGA TA'SIRI*Farg'ona ICHSHUI kasb-hunar maktabi**Maxsus fan o'qituvchisi***To'xtasinova Sayohat Mirzaraxmatovna**

Annotatsiya: *Internetni hozirgi kundagi o'rni va inson ongiga ta'siri haqida qisqacha ma'lumotlar berilgan.*

Kalit so'zlar: *Internet, Internetga qaram, inson ongiga ta'siri, Internet qanday zarar.*

Internet hozirgi kunda dunyodagi mijozlar, kommunikatsiya, ma'lumot almashish va ko'rsatish, xizmatlarni taqdim etish, o'qish, o'rganish va ko'plab boshqa sohalarda katta ahamiyatga ega bo'lgan global tarmoqdir.

Hozirgi davrda Internet tarmog'iga ulangan kompyuter, mobil telefonlari deyarli ko'plab xonadonlarda mavjud. Bundan tashqari, yoshlar internet kafelarda ham tarmoqdan foydalana oladilar. Bugungi kunda axborot texnologiyalari jadal taraqqiy etishi va ijtimoiy-iqtisodiy hayotning barcha jabhalariga joriy etilishi sababli barcha uchun kompyuter savodxonligi dolzarb masalalardan biridir.

Internetning o'rnini quyidagi muhim xususiyatlari bilan ta'riflash mumkin:

1. Internet, odamlar o'rtasidagi kommunikatsiyani oson va tezlashtiradi. Elektron pochta, chat, sotsial tarmoqlar, videokonferenslar va boshqa kommunikatsiya vositalari orqali odamlar dunyo bo'ylab bog'liq bo'lishadi. Internet, yuzlab millionlar odamlar bilan muloqotda bo'lishga imkon beradi.

2. Internet, og'ir ma'lumotlarni oson va tez olish, izlash va ko'rish imkonini beradi. Mijozlar, internet orqali turli ma'lumotlar, yangiliklar, maqolalar, kitoblar, videolar, rasmlar va boshqa ko'rsatmalar bilan bog'liq ma'lumotlarga tez va oson kirishadi. Bu bilgiler, har bir sohada o'qish, o'rganish va rivojlantirish imkonini ko'rsatadi.

3. Internet, onlayn do'konlar, elektron to'lovlar va xizmatlar orqali e-tijoratni osonlashtiradi. Mijozlar, istagan vaqtda, istagan joyda, istagan mahsulotlarni sotib olish va sotish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu, tijorat yurituvchilarga global mijozga kirish imkonini beradi.

4. Internet, o'quvchilar uchun keng ko'lamli o'qish va o'rganish platformasi sifatida xizmat qiladi. Onlayn ta'lim platformalari, darsliklar, kurslar, maqolalar, videolar, o'quv materiallari va interaktiv o'quv vositalari orqali o'quvchilar istalgan vaqtda o'zlashtirish, o'rganish va rivojlanish imkoniyatiga ega bo'ladi.

5. Internet, sotsial tarmoqlarni osonlik bilan aks ettiradi. Sotsial tarmoqlar, odamlar orasidagi aloqalarni o'rnatish, do'stlar bilan bog'lanish, fikr almashish, tashriflar, rasmlar va videolar ulashish imkonini beradi. Bu, ijtimoiy tarmoqlar orqali global aloqalar va jamoatga a'zo bo'lish imkonini ko'rsatadi.

6. Internet, ma'muriyat tizimlari, ma'lumotlar analitikasi, ma'lumotlar bazalari va boshqa hibernetik vositalar bilan bog'liq ishlar uchun asosiy vositadir. Tashqi va ichki

ma'lumotlar, ma'lumotlar analizi va ma'lumotlarni boshqarishning bir qator jarayonlarida internetdan foydalaniladi.

Zamonaviy dunyoda o'z hayotingizni Internetdan foydalanmasdan tasavvur qilish qiyin. Internet yordamida siz juda ko'p foydali ma'lumotlarni olishingiz mumkin. Bu har bir inson uchun hayotning ajralmas qismiga aylangan butun dunyo bo'ylab tarmoq. Ammo ko'plab mutaxassislar Internet zararli ekanligini ta'kidlaydilar, ammo avval uning foydalarini ko'rib chiqamiz.

Dunyoda har kuni kompyuterdan foydalanadiganlar ko'p. Ular o'z hayotlarini butunjahon tarmog'isiz tasavvur qila olmaydilar, aksincha, bu dunyodagi eng katta yutuq deb hisoblaydilar. Axir siz endi kutubxonalarga borishingiz, u yerda bo'lmasligi mumkin bo'lgan ma'lumotlarni qidirishingiz yoki kimdir undan foydalanishini kutishingiz shart emas. Ammo Internetda har bir foydalanuvchi xohlagan hamma narsani topishingiz mumkin.

Aynan Umumjahon tarmog'i juda tezroq rivojlanishi mumkin bo'lgan ma'lumotlarni taqdim etadi. Shuning uchun, odam bilimdon va o'ziga yuklatilgan ko'plab vazifalarni hal qila oladi. Nogironlar uchun katta imkoniyatlar mavjud. Va ba'zilar Internet yordamida kerakli ma'lumotga, qo'shimcha kasb yoki ko'nikmaga ega bo'lishlari mumkin.

Bundan tashqari, Internet uzoq masofada aloqa qilish imkoniyatini beradi. Axir, oldin odam xatni va javobni kelishini kutishi kerak edi. Ammo bugun siz istalgan qit'aga kunning istalgan vaqtida qo'ng'iroq qilishingiz va hatto suhbatdoshingizni ko'rishingiz mumkin. Global veb shahar va mamlakatlar o'rtasidagi chegaralarni o'chirib tashladi - elektron pochta, ijtimoiy tarmoqlar, Skype qo'ng'iroqlari, dunyoning istalgan nuqtasida odamlar bilan aloqa o'rnatishga imkon beradi. Va bu kamdan-kam ko'radigan va zerikadiganlar uchun juda qulaydir.

Bugungi kunda internetdan foydalanuvchilarning ko'pchiligini yoshlar tashkil etgani holda, uning katta qismi o'quvchiyoshlar hissasiga to'g'ri kelmoqda. Shu bois mutaxassislar, shifokorlar, pedagoglar, olimlar tarafidan internetdan foydalanuvchi o'quvchi-yoshlarga maslahat, ko'rsatmalar berib borilmasa yoki butunlay nazorat qilinmasa mazkur yangi texnologiyalar bolalar va yoshlar tarbiyasiga salbiy ta'sirga egaligi ham ta'kidlan moqda. Chunki bugungi globallashuv jarayoni yoshlarning ma'naviy dunyosini egallash borasida turli axborot maydonlaridan faol foydalanish «poyga»si jadallashib bormoqda.

Hozirgi kunda internetning inson ongiga katta ta'siri bor. Internetning ongiga olib kelgan o'zgarishlar quyidagilardir:

Internet, odamlar orasidagi kommunikatsiyani yanada oson va tezlashtiradi. Sotsial tarmoqlar, elektron pochta, chat xizmatlari va videokonferenslar orqali odamlar dunyo bo'ylab bog'liq bo'lishadi. Bu, global aloqalar va muloqotlarni osonlashtiradi va insonlar orasidagi aloqalarni kuchaytiradi.

Internet, odamlarga dunyo bo'ylab ma'lumotlarga tez va oson kirish imkonini beradi. Mijozlar, internet orqali yangiliklardan, akademik ilmiy maqolalardan, elektron kitoblardan, videodan, audiodan va boshqa ko'rsatmalardan foydalanishadi. Bu, o'quv, o'rganish, mavzular bo'yicha ko'rsatmalar topish, sohalarni rivojlantirish va o'zlashtirish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Internet, onlayn do'konlar, elektron to'lovlar va xizmatlar kabi imkoniyatlarni osonlashtiradi. Mijozlar, istalgan vaqtda, istagan joyda, istagan mahsulotlarni sotib olish va

sotish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu, tijoratga kirishni yanada oson va global miqyosda amalga oshiradi.

Internet, sotsial tarmoqlar yordamida insonlar orasidagi aloqalarni kuchaytiradi. Odamlar, sotsial tarmoqlarda do'stlar bilan bog'lanish, fikrlarni almashish, tashriflar, rasmlar va videolar ulashish imkonini topadi. Bu, global jamoat bilan bog'liq bo'lish, yangiliklarni bo'lishish va o'z fikrini bildirish imkoniyatlarini beradi.

Internet, o'quvchilar uchun keng ko'lamli o'qish va o'rganish platformasi sifatida xizmat qiladi. Onlayn ta'lim platformalari, darsliklar, kurslar, maqolalar, tutorlik imkoniyatlari va interaktiv o'quv vositalari orqali o'quvchilar istalgan vaqtda o'zlashtirish, o'rganish va rivojlanish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Internet, hibernetik ma'muriyat tizimlarini osonlashtiradi. Ma'lumotlar analizi, ma'lumotlarni boshqarish, ma'lumotlar bazalari va boshqa hibernetik vositalar internet orqali amalga oshiriladi. Bu, tashqi va ichki ma'lumotlarni boshqarish jarayonlarida insonlarga qulayliklar yaratadi va ish faoliyatini yanada sifatli va samarador qiladi.

Internetning inson ongiga ta'siri juda katta bo'lib, insonlarga kommunikatsiya, ma'lumotga kirish, e-tijorat, o'qish- o'rganish, sotsial aloqalar va hibernetik ma'muriyat sohalarida keng imkoniyatlar beradi. Bu, insonlarning dunyo bilan bog'liq bo'lish, bilim va bilimlarni o'rganish, tijorat faoliyatini osonlashtirish va ma'lumotlarni samarali boshqarish imkoniyatlarini yanada kuchaytiradi.

Hozir kompyuter o'yinlari orqali o'smir yoshlarga salbiy ta'sir qilib, ular ongiga o'z buzg'unchi g'oyalarini singdirish yoki ularni to'g'ri yo'ldan ozdirishga urinadigan yashirin kuchlar juda ko'p. Kompyuter o'yinlariga mukkasidan ketgan o'smirlar o'zlari bilmagan holda yashirin kuchlarning qo'g'irchog'iga aylanadi. Kompyuterga mute' bo'lgan yoshlarning fikri-xayoli, butun vaqti, hatto uyqusi ham bemani o'yinlar bilan band bo'ladi. Oxir-oqibat bunday manqurt yoshlar tengdoshlari, yaqinlari va hatto ota-onasiga ham qo'l ko'tarishgacha agar mubolag'a bo'lmasa qurol o'qalishgacha borib yetadi. Bu esa jamiyatda ilimsizlik, johillikning tomir yoyishiga alal oqibat yurt parokanda bo'lishiga olib keladi.

Odamlar tobora ko'proq turli xil media kanallaridan foydalanishmoqda va ularga ko'proq vaqt sarflashmoqda.

So'nggi tadqiqotlarga qaraganda, Internetga qaram bo'lganlar soni tobora o'sib bormoqda va sayyoramizning barcha aholisining 10 foizidan oshib ketgan. Va ularning yarmi, umuman olganda, butun dunyo tarmog'isiz bir kun yashay olmaydiganlar, uni hayot manbalaridan biri deb bilishadi. Rivojlangan mamlakatlarda Internetga qaramlik insoniyat uchun muammo sifatida qabul qilinadi. Shuning uchun, ular unga qarshi kurashishga intilishadi.

Bu faqat bitta sabab edi. Boshqalari ham bor. Masalan, keyingi muammo shundaki, monitor oldida uzoq vaqt o'tkazish odamning ko'rishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bu, ayniqsa, bolalar uchun to'g'ri keladi. Bundan tashqari, odam uzoq vaqt davomida noto'g'ri pozitsiyada bo'lsa, bu mushaklar-skelet tizimida muammolarga olib keladi.

Internetda juda ko'p vaqt sarflash, bola haqiqat va virtual hayot o'rtasidagi aniq chegarani yo'qotadi, Internetga qaramlik paydo bo'ladi. Bu bolada onlayn bo'lishga bo'lgan kuchli istak bilan tavsiflanadi, bu oila va do'stlar bilan vaqt o'tkazishni, maktabga borishni va

uy vazifasini bajarishni istamasligiga olib keladi. Bola tashqi ko‘rinishini kuzatishni to‘xtatishi mumkin, kompyuterdan chalg‘itishni so‘rab murojaat qilganida og‘riqli munosabatda bo‘la boshlaydi va o‘z vaqtini boshqarishni yo‘qotadi.

Zamonaviy dunyoda bolalarda Internet bilan tanishish ko‘pincha ular kompyuterga qiziqadigan paytdan boshlab boshlanadi. Maktablarda informatika darslari o‘tkaziladi. Faqat u yerda bolalar o‘qituvchi nazorati ostida o‘qiydilar. Ammo bolalar uyga kelib, kompyuter oldida o‘tirganda, doimo band bo‘lgan ota-onalar har doim ham bolani qanday ma'lumotga qiziqishini ko‘rib chiqishga vaqt topolmaydilar.

Farzandingizni boshqarish uchun unga Internetda ko‘rganlarini aytib berishni o‘rgatish kerak. Agar bolaga elektron pochta kerak bo‘lsa, umumiy oilaviy pochta qutisidan foydalanishga arziydi. Bu bolani nazorat qilishda davom etadi. Kattaroq yoshda bolalar o‘zlarining sevimli mashg‘ulotlariga ega, butun dunyo bo‘ylab tarmoq tufayli vazifalarni bajaradilar. Ota-onalar har doim farzandlari bilan u yerda nimani topish mumkinligi, qaysi saytlar zararli va qaysi biri foydali bo‘lishi haqida suhbatlashishlari kerak.

Bugungi kunda hech kim o‘z mavjudligini Internetsiz tasavvur eta olmaydi. U bizning hayotimizga juda tez kirib keldi va u yerda qat‘iy qaror qildi. Internet allaqachon havodek zarur bo‘lgan odamlar uchun zaruratdir.

Sizga bir nechta statistik ma'lumotlarni keltiramiz:

- 95 foiz o‘spirin Internetdan foydalanadi;
- kattalarning 85% Internetdan foydalanadi;
- har ettinchi shaxs facebook-da ro‘yxatdan o‘tgan;
- 2016 yilgacha. deyarli 3 milliard. odamlar Internetdan foydalanadilar;
- 2020 yilning 1 yanvar holatiga, O‘zbekistonda Internet tarmog‘iga ulangan abonentlar soni qariyb 16,8 mln. ni tashkil etgan.
- 2022 yilning 1 yanvar holatiga, O‘zbekistonda Internet tarmog‘iga ulangan abonentlar soni qariyb 23 mln. ni tashkil etgan.
- 2023 yilning 1 yanvar holatiga, O‘zbekistonda Internet tarmog‘iga ulangan abonentlar soni qariyb 26.7 mln. ni tashkil etgan.
- agar bir lahzaga Internet alohida mamlakat sifatida taqdim etilsa, u holda iqtisodiy darajasi bo‘yicha 5-o‘rinni egallab, shu bilan Germaniyadan oldinda turadi.

Yosh avlod Internetdan foydalangan holda o‘z uy vazifalarini tobora ko‘paytirayotganini hamma biladi. Nima uchun qiyin vazifani bajarishda "miyangizni chayqash" kerak, agar siz shunchaki "Internetga kirish" va javob bilan to‘g‘ri yechimni topishingiz mumkin bo‘lsa?

Ammo bu asosiy muammo emas. Internet shunchaki yosh bolaning sog‘lom ruhiyatiga zarar etkazishi mumkin bo‘lgan bunday ma'lumotlarni to‘playdi - bu pornografiya, zo‘ravonlik, qon, qotillik va boshqalar. Bundan tashqari, bolalar "jonli" va "haqiqiy" do‘stlarini unutib, virtual olamga to‘liq singib ketishadi.

Ushbu muammolarning barchasini oldini olish uchun bolangiz bilan kompyuterda o‘tkazgan ma‘lum bir vaqtni muhokama qiling, shuningdek, uning Internetda ko‘rayotgan narsalarini diqqat bilan kuzatib boring.

Kompyuter va internet vaqt bilan hamnafas bo‘lib rivojlanib ketmoqda. Insoniyatning bu texnologik yutuqlari hayotimizning ajralmas qismi bo‘lib qolyapti.

Internet — bu deyarli barcha qiziqishlarni qondirish makonidir. Ba'zan tarmoqda ayrim axborotlarni izlab o'tirishning ham hojati bo'lmaydi, ular har yerda o'zlari taqdim etilaverishi sababli osongina erishish mumkin.

Shunday ekan undagi ba'zi bir xavflarning oldini olish maqsadida quyidagi tavsiyalarga e'tibor qaratish zarur:

1. Farzandingiz tarmoqdan foydalanmoqchi bo'lganida uni nazoratdan chetda qoldirmang;

2. Farzandingizning tarmoqqa birinchi qadamlaridanoq, Internetda faqatgina "yaxshi" emas, balki "yomon" axborotlarni ham uchratishi mumkinligini tushuntiring;

3. Internetdan biror manbani saqlab olishda e'tibor qaratish zarur bo'lgan qoidalarni tushuntiring;

4. Farzandingizga tarmoqda ham haqiqiy hayotdagi kabi tartib-intizom qoidalarini unutmaslik zarurligini ta'kidlang;

5. Farzandingizning Internetdan foydalanishida ba'zi hollarda cheklovlarni o'rnatib;

6. Har kuni farzandingiz muloqotlarini kuzatib borishni o'zingizga odat qiling;

7. Farzandingiz va o'zingizning kompyuter savodxonligingizni muntazam rivojlantirib boring. O'z bilimlaringiz bilan o'rtoqlashing. Internet xavfsizligi sizning bu boradagi bilim va malakangizga ham bog'liq ekanligini unutmang.

Internet, hozirgi kunda insonlar uchun ko'p yo'nalishli vaqti osonlashtiruvchi global tarmoq sifatida katta o'rni egallab turadi. U, kommunikatsiya, ma'lumot almashish, e-tijorat, o'qish- o'rganish va hibernetik ma'muriyat sohalarida katta ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Кимберли С.Янг. Диагноз - интернет-зависимость // НарКом [сайт]. [Электронный ресурс]. Режим доступа:

<http://www.narcom.ru/ideas/common/15.html/> (дата обращения: 10.06.2020).

2. Karimovna, N. Y. (2022). YOSHLARDA INTERNETGA TOBELIK MUAMMOLARI. TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI, 2(12), 96-99.

3. <https://cyberleninka.ru/article/n/internet-va-ijtimoiy-tarmoqlarning-yoshlarga-tasiri>

4. https://naqshband.uz/makolalar/internetning_yoshlar_tarbiyasiga_tasiri

5. Hamidullo o'g'li, T. H. (2023). RAQAMLI TEXNOLOGIYALARI DAVRIDA CHATGPT VA HOZIRGI KUNDAGI O'RNI. Scientific Impulse, 2(16), 320-325.

6. Горовик, А. А., & Турсунов, Х. Х. У. (2020). Применение средств визуальной разработки программ для обучения детей программированию на примере Scratch. Universum: технические науки, (8-1 (77)), 27-29.

7. Hamidullo o'g'li, T. H. (2022). HOZIRGI KUNNING DOLZARB IMKONIYATLARI. JAWS VA NVDA DASTURLARI. Scientific Impulse, 1(2), 535-537.

8. Hamidullo o'g'li, T. H., & Kamolovich, B. E. (2023). IMKONIYATI CHEKLANGAN O'QUVCHILAR BILAN ISHLASH TAJRIBASI. Scientific Impulse, 1(7), 648-653.

9. Hamidullo o'g'li, T. H. (2023). SHAXSIY KOMPYUTER BILAN O'ZARO ALOQADA BO'LGAN IMKONIYATI CHEKLANGAN SHAXSLARNING ISH JOYI VA O'RNI. *Scientific Impulse*, 1(11), 394-398.

10. Zokirov, S. I., Sobirov, M. N., Tursunov, H. K., & Sobirov, M. M. (2019). Development of a hybrid model of a thermophotogenerator and an empirical analysis of the dependence of the efficiency of a photocell on temperature. *Journal of Tashkent Institute of Railway Engineers*, 15(3), 49-57.

11. Hamidullo o'g'li, T. H. (2023). TA'LIM TIZIMIGA MICROSOFT OFFICE 2003 VA 2020 DASTURLARINI QO'LLANILISHI VA IMKONIYATLARI. *Scientific Impulse*, 2(13), 353-357.

12. Odilzhanovich, T. K., Makhmudovna, N. M., & Odilzhanovich, I. A. (2021). The selection of the control parameter of the raw cotton electric sorter. *Innovative Technologica: Methodical Research Journal*, 2(11), 1-5.

13. Odilzhanovich, T. K., Odilzhanovich, I. A., & Makhmudovna, N. M. (2021). Analysis of FLUFF in the Process of Lintering of Seeds. *Central Asian journal of theoretical & applied sciences*, 2(11), 26-28.

14. Ma, W., Yan, B., & Sun, L. (2022). Generative adversarial network-based short sequence machine translation from chinese to english. *Scientific Programming*, 2022.

15. Nabiyev, K. K., Yakubov, N. J., & Niyazaliyeva, M. M. (2019). Tikuvchilik buyumlarini tikishda ipning ishonchliligini oshirish usullari. *Ilm-fan va ta'lim byulleteni*, (20-3 (74)), 14-16.

16. Niyazaliyeva, M. M., Dadajonov, Sh.D., Oxunbabayev, O. A., & Oxunbabayev, U. O. (2022). JONLI PILLADAN XOM IPAK ISHLAB CHIQRISH, QAYTA OZIQLANTIRISH USULI BO'YICHA JONLI COCOONS GROWN-DAN XOM IPAK ISHLAB CHIQRISH. Professor ve Zotikov tavalludining 135 yilligiga bag'ishlangan xalqaro ilmiy konfessiya yakunlari bo'yicha ilmiy ishlar to'plami: (2022 yil 25 may). 2-qism. M.: RGU nomli Kosygina, 2022 yil. 171 s., 91.

17. Makhmudovna, N. M., & Dadajonovich, D. S. (2023). An Innovative Method of Storing Live Cocoons and its Impact on the Quality and Technological Indicators of Live Cocoons. *Texas Journal of Multidisciplinary Studies*, 20, 12-17.

18. Makhmudovna, N. M., Muhammadkarim, M., & Oxunjonovich, A. U. (2021). IMPROVEMENT OF THE RECYCLING PROCESS OF COCOONS RECEIVED FROM THE REPEAT FEEDING. *湖南大学学报 (自然科学版)*, 48(12).

19. Toshbekov, O. A., Urozov, M. K., Baymurova, N. R., & Hamrayeva, M. F. (2022). Processes of bleaching and discolouring of wool fibers. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 11(06), 231-235.

20. Rahimovna, B. N. (2023). DUAL TA'LIMI ASOSIDA O'QUVCHILAR KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH. *PEDAGOG*, 6(12), 11-14.

21. Mukumova, F., & Baymurova, N. (2023). TEACHING STUDENTS THE ART OF EMBROIDERY AND ARTISTIC WEAVING IN EXTRACURRICULAR ACTIVITIES. *Евразийский журнал социальных наук, философии и культуры*, 3(12), 64-67.

22. Rakhimovna, B. N., & Kudratovna, M. N. (2022). CREATION OF METHODS OF MAKING NATIONAL JEWELRY IN SURKHANDARYA COSTUME. *Journal of Pharmaceutical Negative Results*, 13.

23. Rakhimovna, B. N. (2024). INTEGRATION OF THEORY AND PRACTICE OF THE DUAL EDUCATION SYSTEM IN THE FIELD OF LIGHT INDUSTRY EDUCATION. *European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies*, 4(02), 336-341.

24. Baymurova N. R., & Toxirova A. Sh. (2022). ISHLAB CHIQRISH KORXONALARIDA YANGI TEXNOLOGIK JARAYONLARDAN FOYDALANISH ORQALI MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH. *Iqtisodiyot va jamiyat*, (10-1 (101)), 264-267.

25. Amanturdiyevna, R. D., Xudoyqulovna, M. F., Salimovna, D. Y., Akmalovich, K. S., & Nuritdinovich, C. N. (2022). METHODOLOGY OF FORMING ENGINEERING COMPETENCIES IN STUDENTS BASED ON INNOVATIVE APPROACH (IN THE EXAMPLE OF THE EDUCATIONAL DIRECTION OF CONSTRUCTION AND TECHNOLOGY OF LIGHT INDUSTRIAL PRODUCTS (SEWING PRODUCTS)). *Journal of Pharmaceutical Negative Results*, 3898-3901.

26. Dilafuz, R. (2023, March). BO‘LAJAK MUHANDISLARNI TAYYORLASHDA INNOVATSION YONDASHUVNING AHAMIYATI. In *E Conference Zone* (pp. 11-14).

27. Dilafuz, R. (2024). PECULIARITIES OF DEVELOPMENT OF METHODOLOGICAL COMPETENCE OF STUDENTS IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL EDUCATION. *European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies*, 4(01), 139-142.

28. Amanturdiyevna, R. D. Z. (2023). INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA O‘QUVCHILARNING MUHANDISLIK KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISH BOSQICHLARI. *PEDAGOG*, 6(12), 7-10.

29. Amanturdiyevna, R. D. (2022). Innovative Approaches and Their Future Muhmainly the Importance of Andi Ready. *Journal of Intellectual Property and Human Rights*, 1(9), 1-4.

30. Radjapova, D. A. (2022). Professional activity and development stages of engineers in the world education system.

31. Radjapova, D. A., Raximkulova, S. A., Boltayeva, I. B., & Urozov, M. K. (2021). Study of Modern Technologies of Sewing Manufacturing. *International Journal on Orange Technologies*, 3(11), 85-86.

32. Kamolovich, B. E., & Hamidullo o‘g‘li, T. H. (2023). SOHADA MICROSOFT OFFICE WORD 2003 VA 2021 DASTURLARI QO‘LLANILISHI VA AFZALLIKLARI. *Scientific Impulse*, 1(11), 376-382.

33. Tursunov, H. H., & Hoshimov, U. S. (2022). TA‘LIM TIZIMIDA KO‘ZI OJIZ O‘QUVCHILARNI INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI FANIDA O‘QITISH TEXNOLOGIYALAR. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 1(5), 990-993

34.Nuritdinovich, Choriyev Nurislam. "AVTOMATLASHTIRILGAN ZAMONAVIY TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA TALABALARNING AMALIY FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI." Научный Фокус 1.2 (2023): 341-345.

35.Nuritdinovich C. N. INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA TALABALARDA MUHANDISLIK KASBIGA OID KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH //O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI. – 2023. – Т. 2. – №. 20. – С. 356-360.